

SILTA BRON

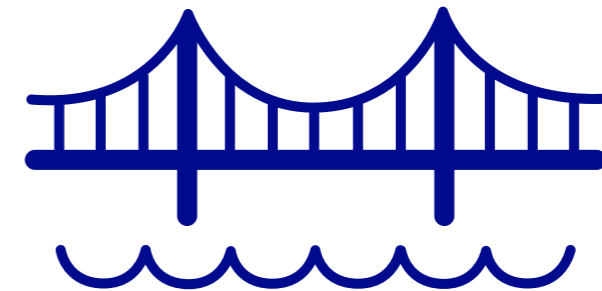
SILTA-Työllisyyden yhdyssilta Pohjanmaa -
BRON-Sysselsättningens kontaktbro i Österbotten

Työnhakijakyselyn yhteenvedo

SILTA BRON

SISÄLLYSLUETTELO

1. Taustaa	3
2. Johdanto kyselyyn	5
3. Kyselyn suunnittelu	7
4. Kyselyn toteuttaminen	10
5. Keskeiset tulokset ja havainnot sekä kehittämisehdotukset	13
6. Tulosten hyödyntäminen ja jatkotoimet	34

kuvat: s.1: John Råholm, s.4,9: Christoffer Björklund, s.29: Mikael Matikainen, s.33: Katja Lösönen

Euroopan unionin
osarahoittama

V A A S A .
V A S A .

YA!
Yrkesakademin
i Österbotten

vamia

VAASAN EV.LUT. KIRKKO⁺
EV.LUTH. KYRKAN I VASA

SILTA - Työllisyyden yhdysilta Pohjanmaa ryhmähankkeen tavoitteena on edistää ja vahvistaa työllisyyttä sekä rakentaa siltoja työntekijöiden ja työnantajien välillä Pohjanmaalla. Tämän kartoituksen keskiössä ovat henkilöasiakkaiden omat kokemukset ja asiantuntijuus – haluamme ymmärtää paremmin, millaisia tarpeita ja toiveita palveluiden kehittämiseen liittyy. Henkilöasiakkaiden näkemykset ovat korvaamattoman arvokkaita, kun rakennamme toimivampia ja vaikuttavampia palveluita.

Osallisuuden merkitys on hankkeessamme keskeinen: uskomme, että jokaisella on oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi. Tämän kartoituksen avulla haluamme myös huomioida työelämäpalveluiden uudistuvan toimintaympäristön, kun TE-uudistus ja kotoutumislain uudistus tuovat mukanaan uusia mahdollisuuksia ja toimintamalleja. Yhdessä kyselyyn osallistuneiden henkilöiden, osatoteuttajiemme ja yhteistyökumppaneidemme kanssa voimme tunnistaa työllistymisen esteitä, löytää toimivia ratkaisuja ja kehittää palveluita, jotka tukevat aidosti kaikkien polkua työelämään.

Tämä kartoitus tarjoaa mahdollisuuden tuoda esiin arvokkaita kokemuksia ja kehitysideoita suoraan palveluiden käyttäjiltä. Kiitämme lämpimästi ajastanne ja panoksestanne – yhdessä luomme siltoja, jotka johtavat kohti yhdenvertaista ja osallistavaa työelämää!

Tiina Palonen-Stenvall
Hankepääällikkö

1. TAUSTAA

Työllisyyspalveluiden kenttä on merkittävässä muutoksessa vuoden 2025 alusta alkaen, kun TE-palveluiden siirto kunnille astuu voimaan. Vaasassa palveluita tuottaa Pohjanmaan työllisyysalue. Tämä uudistus tavoittelee paikallisesti räätälöityjen, asiakaslähtöisten palveluiden vahvistamista, ja vastuu siirtyy entistä vahvemmin kuntien ja paikallisten toimijoiden käsiin. Samanaikaisesti kotoutumislain uudistus (KOTO24) tuo kunnille uusia velvoitteita ja mahdollisuuksia kotoutumisen ja työelämäintegraation edistämiseen. Uudistusten keskiössä on tiiviimpi yhteistyö kuntien, työnantajien ja palveluntarjoajien välillä sekä innovatiivisten toimintamallien kehittäminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien työllistymisen tukemiseksi.

Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa henkilöasiakkaiden kokemuksia nykyisistä työllisyyspalveluista sekä heidän omaa osaamistaan ja tarpeita työllisyyttä edistäviin palveluihin. Lisäksi kyselyssä selvitettiin työllistymisen esteitä ja haasteita, joita työnhakijat kohtaavat. Kerätty tieto tarjoaa arvokkaan pohjan nykyisten palveluiden toimivuuden arvioinnille ja uusien palvelukokonaisuuksien suunnittelulle ja pilotoinnille, jotta työllistymistä tukevat ratkaisut voidaan kohdentaa entistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin.

ESR+ -rahoitteinen SILTA-Työllisyyden yhdyssilta Pohjanmaa - BRON-Sysselsättnings kontakthuset i Östergötten -ryhmähanke toimii näiden muutosten ytimessä, vastaten Pohjanmaan työllisyysalueen erityistarpeisiin. Hanke keskittyy henkilöasiakkaissegmentissä kahteen keskeiseen kohderyhmään: pitkäaikaistyöttömiin ja maahanmuuttajiin. Hankkeen päätavoitteena on kehittää asiakaskeskeisiä ja vaikuttavia ratkaisuja, jotka vähentävät työllistymisen esteitä ja tukevat kestäväää työelämään siirtymistä.

2. JOHDANTO KYSELYYN

Nykytilan selvittämistä lähdettiin toteuttamaan kohderyhmän näkökulmasta tehdyllä kyselyllä, jolla selvitettiin kohderyhmän kokemuksia, näkemyksiä ja haasteita työllistymiseen liittyvissä teemoissa. Tavoitteena oli saada tietoa, jonka pohjalta hankkeessa voidaan suunnitella paremmin kohderyhmää tukevia toimia. Kysely on yksi SILTA-hankkeen toimenpiteistä, joiden avulla selvitetään hankkeen kohderyhmien tarpeita, sekä kehitetään ja pilotoidaan asiakaslähtöisiä palveluita ja palvelupolkuja. Kysely tarjoaa tietopohjaa palveluiden kehittämiseksi ja tukee alueellista päätöksentekoa.

Kyselyn tavoitteet:

1. Arvioida nykyisten palveluiden saatavuutta sekä vaikuttavuutta.
2. Tunnistaa asiakkaiden tarpeet ja työllistymisen esteet.
3. Käyttää tuloksia uusien palvelumallien suunnittelussa ja pilotoinnissa.
4. Lisätä kohderyhmän osallisuutta ja sitoutumista hankkeeseen.

Kysely on suunnattiin työnhakijoille, joiden tarpeet ovat keskiössä hankkeen tavoitteissa, ja jotka hyötyvät kehitettävistä palveluista. Kohderyhminä olivat pitkäaikaistyöttömät ja osatyökykyiset eli henkilöt, joiden työkyky on heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi. Heidän työllistymistään voidaan tukea esimerkiksi räätälöidyillä palveluilla ja esteettömyyttä edistävillä toimilla työpaikoilla. Pitkäaikaistyöttömien lisäksi kohderyhmään kuuluivat myös maahanmuuttajat, joilla on kotoutumiseen ja työelämään siirtymiseen liittyviä tuen tarpeita. Tämän lisäksi hankkeen kohderyhmänä olivat nuoret, jotka olivat iältään 18–29-vuotiaita. Kohderyhmät valittiin tukemaan SILTA-hankkeen päätavoitetta: työllisyyden esteiden poistamista ja työllistymistä edistävien palvelujen kehittämistä. Kohderyhmien valinnassa huomioitiin heidän erityiset tarpeensa, kuten pitkäaikaistyöttömien työnhakuvalmiuksien vahvistaminen tai osatyökykyisten työllistymisen esteiden vähentäminen työelämässä. Kyselyn avulla kerätty tieto mahdollistaa räätälöityjen palveluiden pilotoinnin, kuten esimerkiksi käytännönläheiset valmennukset, kielituen maahanmuuttajille ja ratkaisuja osatyökykyisten työllistymiseen.

3. KYSELYN SUUNNITTELU

Kysely aloitettiin määrittelemällä osa- ja päätavoitteet, kuten työttömyyden taustalla olevien tekijöiden ymmärtäminen ja työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen. Kysymykset laadittiin siten, että ne ovat konkreettisia ja mitattavia kysymyksiä. Nämä kysymykset tuottavat vastauksia aihepiireihin, jotka liittyvät mm. osaamisen kehittämisen tarpeisiin, työkykyyn liittyviin seikkoihin ja toimenpiteisiin, joita on tehty työttömyyden aikana. Kysymykset olivat selkeästi muotoiltuja ja helposti ymmärrettäviä kaikille kohderyhmille, ja kaikissa kieliversioissa huomioitu eri viranomaistahojen käyttämä terminologia. Kysely alkoi yleisen tason kysymyksistä ja siirtyi kohti tarkempia, työllistymiseen ja osaamisen kehittämiseen liittyviin teemakohtaisiin kysymyksiin. Kyselyssä käytettiin monivalintakysymyksiä, Likert-asteikkoja (esim. 1–5), tai avoimia kysymyksiä niissä tilanteissa, kun laadullinen tieto katsottiin tarpeelliseksi.

Kyselyn toteuttamisessa noudatettiin tietosuojalainsäädäntöä, erityisesti EU:n yleistä tietosuojasetusta (GDPR). Henkilötietoja käsiteltiin vain tarpeelliset määrät ja ainoastaan kyselyn tarkoitusten mukaisesti. Vastaajien anonymiteetti huomioitiin kaikissa vaiheissa, kaikki henkilökohtaiset tiedot anonymisoitiin ennen analysointia. Kysely toteutettiin pääosin sähköisesti Webropol-alustalla, joka täyttää GDPR-vaatimukset ja varmistaa tietojen turvallisen käsittelyn. Kaikki tallennetut tiedot käsiteltiin luottamuksellisesti. Vastaajien oikeudet tietosuojaan huomioitiin, ja kyselyssä käytettävistä tietojen käsittelytavoista informoitiin selkeästi kaupungin tietosuojaselosteessa.

Testasimme kartoitusta pienellä ryhmällä kesän 2024 Cultural Camp -toimintaan osallistuneiden henkilöiden kanssa varmistaaksemme kysymysten ymmärrettävyyden ja teknisen toimivuuden. Leiri oli suunnattu maahan muuttaneille nuorille, ja sen tavoitteena oli tutustua suomalaisen yhteiskunnan toimintatapoihin, saada oivalluksia työllistymisestä Suomessa sekä tukea kotoutumista. Leirille osallistui nuoria Alman perusopetuksesta ja Vamian ammatillisista opinnoista. Osallistujille tehtiin leirin päätteeksi Webropol-kysely, jolla kartoitettiin heidän kokemuksiaan ja oivalluksiaan leirin ajalta. Tulosten perusteella voidaan todeta, että leiri oli monelle osallistujalle erittäin hyödyllinen erityisesti suomalaisen työelämään ja yhteiskuntaan tutustumisen osalta. Cultural camp-toimintaan osallistuneiden kyselyssä kartoitettiin vastaajien osaamisalueita, vahvuuksia ja erityisosaamisalueita sekä aiheita, joista osallistujat tarvitsevat lisää tietoa tai ohjausta. Lisäksi kartoitettiin korttikoulutuksien, kuten hygieniapassin ja työturvallisuuskortin, tarvetta ja opastettiin niiden suorittamiseen liittyvissä seikoissa. Ryhmäohjauksessa tarjottiin myös informaatiota korttikoulutuksista, oppisopimuskoulutuksesta, palkkatuesta sekä koulutus- ja työkokeiluista. Tämän lisäksi järjestettiin yksilöohjausta tarpeen mukaan työnhakuun, oman osaamisen kartoittamiseen sekä CV:n ja hakukirjeen tekemiseen.

4. KYSELYN TOTEUTTAMINEN

Henkilöasiakkaille suunnattua kyselyä lähdettiin toteuttamaan näkökulmasta, jossa haluttiin selvittää työttömien työnhakijoiden näkemyksiä nykyisten palveluiden toimivuudesta. TE25-uudistuksen myötä työllisyyspalvelut ovat tulevaisuudessa kuntien vastuulla, ja sen myötä myös palvelujen kehittäminen on tulevaisuudessa tärkeää. Hankkeen kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, nuoret, osatyökykyiset ja työelämän ulkopuolella olevat, näin ollen myös kysely suunnattiin kyseisille ryhmille.

Kysely toteutettiin sähköisellä lomakkeella Webropol-alustalla, mikä mahdollisti jakelun verkossa sekä asiakkaiden helpon pääsyn kyselyyn QR-koodin avulla. Lisäksi lomakkeesta tarjottiin paperiversio niille asiakkaille, joille sähköisen lomakkeen täyttäminen oli haastavaa. Maahanmuuttajataustaisten vastaajien kohdalla ilmeni tarve käydä kyselylomaketta tarkemmin läpi, sillä se sisälsi työllisyyteen liittyviä erityistermejä. Suurin osa vastaajista täytti kyselyn sähköisesti, ja monet hyödynsivät tässä älypuhelimiaan. Maahanmuuttajataustaiset vastaajat, jotka käyttivät sähköistä lomaketta, pystyivät kääntämään sen omalle kielelleen erilaisten käännössovellusten, kuten Google Kääntäjän, avulla.

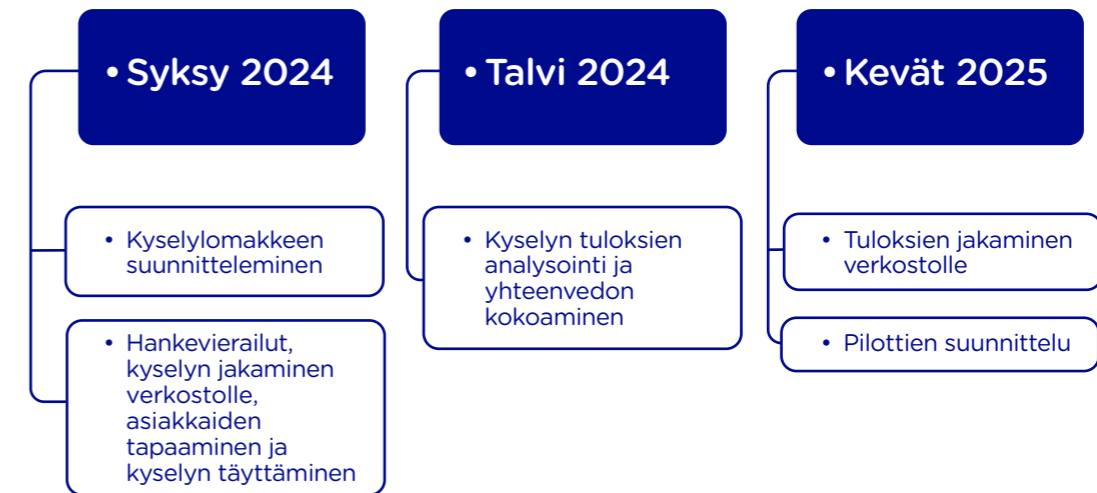
Kyselyä lähdettiin toteuttamaan käytännössä siten, että teimme hankevierailuja erilaisiin yksiköihin, joissa kohderyhmän asiakkaita oli työtoiminnassa. Vierailimme kuntouttavaa työtoimintaa järjestävissä

yksiköissä Bestiksessä sekä Vaasan SPR-kirppiksellä. Näiden lisäksi kartoitus on täytetty kansalaisopisto Alman kahden Silta-kurssin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kanssa. Nuoria tavoitettiin työpaja Kartturista sekä muista kuntouttavan työtoiminnan yksiköistä. Järjestövierailuja tehtiin esimerkiksi Finland Kalyna ry:lle, jossa ukrainalaistaustaiset vastasivat kartoitukseen. Kyselyä ja hanketta käytiin esittelemässä myös valmennuspalveluja tarjoavassa Koulutuspalvelut Saarenpäässä, jossa kyselyn täyttämiseen osallistui maahanmuuttajataustaisia asiakkaita. Vierailujen lisäksi kyselyä jaettiin verkostolle eteenpäin levitettäväksi ja lisävastausten saamiseksi.

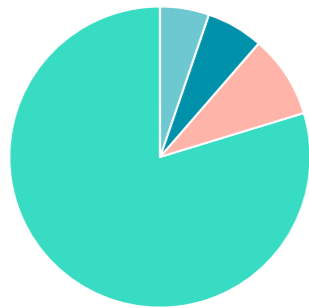
Kyselyn avulla on kerätty tietoa vastaajien kansalaisuudesta, kielitaidosta, iästä sekä kotipaikkakunnasta. Sen lisäksi lomakkeella selvitetään työttömyyden pituutta, ammatillisia valmiuksia sekä koulutus- ja työskentelytaustaa. Vastaajat saivat halutessaan kertoa terveyteen ja työkykyyn liittyvistä haasteista sekä palveluista, joihin heitä on ohjattu. Halusimme myös selvittää jo olemassa olevien palvelujen tunnettuutta ja vastaajien ohjautumista kyseisiin palveluihin. Kyselyn lopussa vastaajilla oli mahdollisuus kertoa avoimessa kysymyksessä ajatuksiaan, mikäli sellaisia esiin nousi. Lomake käännettiin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kyselyyn pystyi vastaamaan anonyymisti, jolloin yksittäistä vastaajaa ei pystynyt tunnistamaan vastauksen perusteella. Lomakkeen lopussa oli mahdollisuus jättää yhteystiedot, mikäli haluaisi jatkossa osallistua hankkeessa toteutettaviin kursseihin ja pilotteihin.

Kyselyssä käytetyssä lomakkeessa oli yhteensä 26 kysymystä, jotka pitivät sisällään muutaman avoimen kysymyksen ja monivalintoja. Kysymykset pyrittiin muodostamaan mahdollisimman yksinkertaisiksi, jotta ne olisivat helppo ymmärtää. Lomakkeen tekovaiheessa totesimme, että sen täyttäminen tulee viemään aikaa ja yksinkertaistamisesta huolimatta siihen vastaamiseen todennäköisesti tarvitaan tukea. Tämän

myötä päädyimme siihen, että hankevierailujen yhteydessä esittelemme kyselyä ja täytämme sitä yhdessä vastaajien kanssa. Vastaajille esiteltiin ensin hanketta ja sen toimintaa, jonka jälkeen lomaketta täytettiin yhdessä vastaajien kanssa.

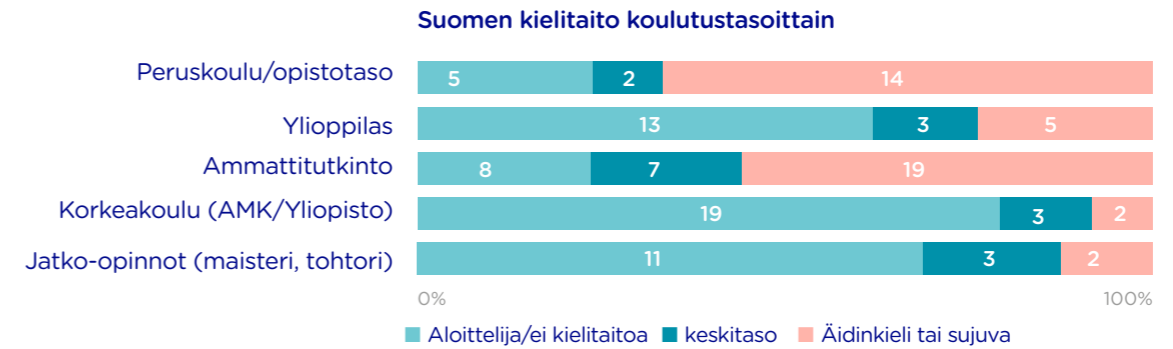
5. KESKEISET TULOKSET JA HAVAINNOT SEKÄ KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Vastaajien kotipaikkakunta

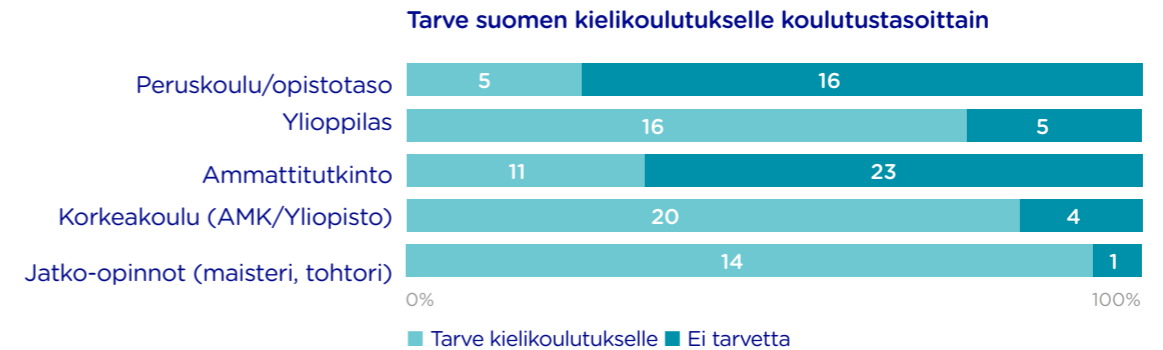
- Vaasa: 96,81%
- Kristiinankaupunki: 6,5%
- Muu (esim. Mustasaari, Närpiö, Laihia): 7,6%
- Vöyri: 10,8%

Työnhakijoille suunnattuun kyselyyn vastasi 121 henkilöä, joista naisia oli 47 prosenttia ja miehiä 52 prosenttia. Vastaajista suurin osa (80 %) oli Vaasasta, mutta muutamia vastaajia saatiin myös Kristiinankaupungista, Närpiöstä, Mustasaaresta ja Vöyrieltä. Vastaajista 44 prosenttia oli suomen kansalaisia ja 40 prosentilla vastaajista oli tilapäinen oleskelulupa. Pysyvän oleskeluluvan omasi 12 prosenttia vastaajista ja 10 prosenttia vastaajista oli opiskeluperäisiä maahanmuuttajia. Pakolaisstatuksen omasi 3 prosenttia vastaajista. Kansalaisuuteen liittyvässä kysymyksessä tulee ottaa huomioon se, että osa vastaajista ei ollut varmoja omasta statuksestaan, joten todellinen status saattaa olla eri, kuin minkä vastaaja on kysymykseen merkinnyt.

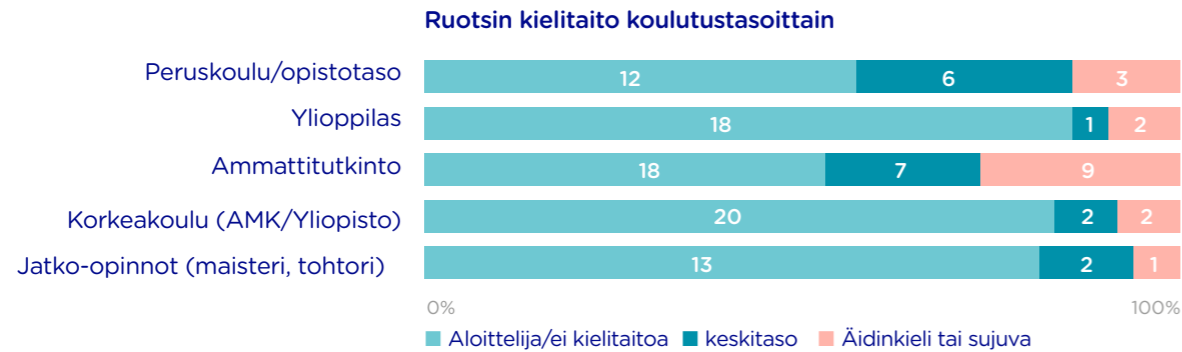

Kielitaitoon liittyvissä kysymyksissä nähdään, että mitä korkeampi koulutustaso on, sitä heikompi kotimaisten kielten taito on. Suurin osa korkeasti koulutetuista kyselyyn vastanneista oli maahanmuuttajataustaisia. Korkean koulutustason ja puutteellisen kotimaisten kielten taidon aiheuttamat haasteet näkyivät myös avoimissa vastauksissa. Niissä vastaajat korostivat työllistymisen ilman suomen kielen taitoa olevan haasteellista. Osa vastaajista nosti esiin sen, että ovat valmiita tekemään käytännössä mitä vaan työtä, jotta pääsisivät kehittämään omaa kielitaitoa suomalaiseen työelämään. Tämän lisäksi kielikoulutuksiin joutuu jonottamaan pitkään, jonka takia kielitaidon kehittyminen on tuntunut hitaalta. Myös merkittävimpiin työkykyyn liittyviin haasteisiin vastaajat olivat kirjanneet kielitaidon ja avoimien työpaikkojen vähäisyyden. Moni vastaajista koki, että työpaikkaa on Vaasasta vaikeaa saada ilman tarvittavaa kielitaitoa ja englanti pelkästään työkielenä riittää hyvin harvaan työpaikkaan. Kielitaidon lisäksi avoimissa vastauksissa nousi esiin näkemykset siitä, että yleisesti ottaen avoimista ovesta työpaikoista haluttaisiin enemmän tietoa.

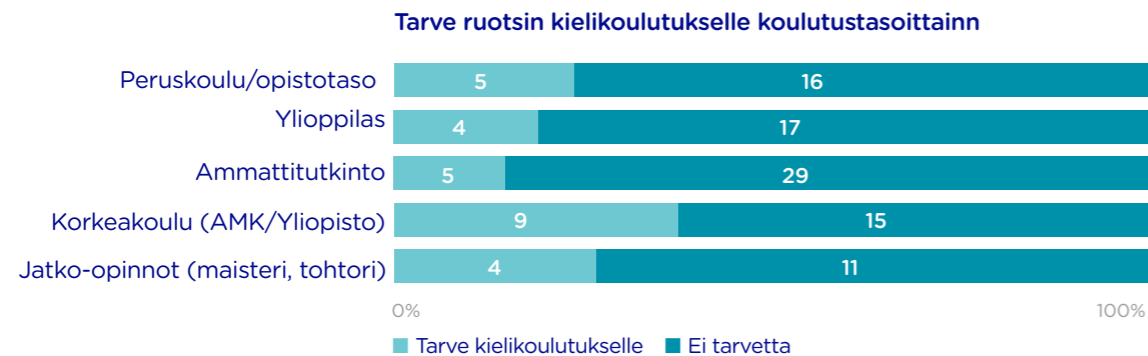
Korkeakoulututkinnon omasi 20 % vastaajista ja jatko-opintoja (maisteri- tai tohtoriopinnot) oli suorittanut 13 % vastaajista. Heikko suomen kielen taito on merkittävä este korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien työllistymiselle koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Monien ulkomaalaisten opiskelijoiden opinnot korkeakoulujen ja yliopistojen englanninkielisissä ohjelmissa eivät tue riittävästi suomen kielen oppimista, mikä vaikeuttaa heidän siirtymistään suomalaiseseen työelämään valmistumisen jälkeen. Englanninkieliset ohjelmat ja kansainväliset työympäristöt voivat heikentää opiskelijoiden motivaatiota suomen oppimiseen, sillä tällaisessa ympäristössä pärjää englannin kielen taidolla. Tämä kuitenkin kaventaa heidän mahdollisuuksiaan hakeutua laajasti suomalaisille työmarkkinoille. Tämän lisäksi useat työnantajat vaativat kuitenkin vahvaa suomen kielen taitoa jopa sellaisiin tehtäviin, joissa suomi ei ole välttämätön. Tämä asettaa ulkomaalaiset työnhakijat epäsuotuisaan asemaan paikallisiin hakijoihin verrattuna. Kielitaidon kehittymiseen vaikuttaa myös puuttuvat verkostot ja paikallistuntemus, sillä kansainväliset opiskelijat eivät usein pääse osaksi paikallisia ammatillisia verkostoja, mikä vaikeuttaa harjoittelu- ja työpaikkojen löytämistä. Edellä mainitut tekijät nostavat kynnystä ensimmäisen työpaikan saamiselle, sillä ilman aiempaa suomalaista työkokemusta ja vahvaa kielitaitoa työnantajien voi olla vaikea arvioida ulkomaalaisten hakijoiden osaamista ja soveltuvuutta työyhteisöön.

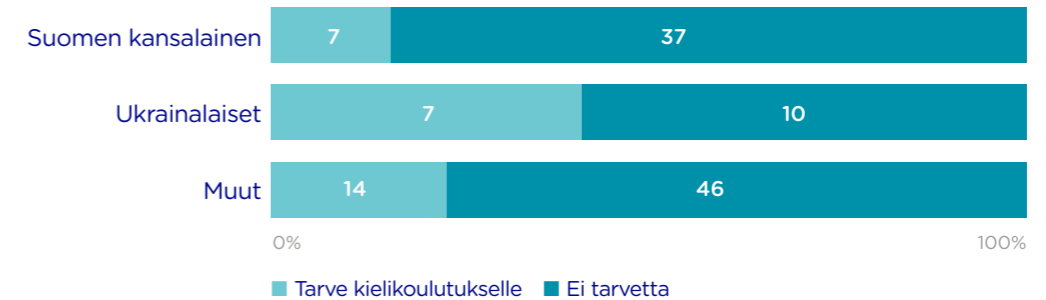
Keskeisiä ratkaisuja tilanteen parantamiseksi voisivat olla työelämälähtöinen kieliopetus. Englanninkielisiin ohjelmiin tulisi integroida suomen kielen opetusta, joka keskittyy työelämän tarpeisiin ja arkeen. Yritysten tulisi tarjota harjoittelupaikkoja ja kesätyömahdollisuuksia, joissa kielitaito kehittyy työn ohessa. Lisäksi opinnäytetyöyhteistyö yritysten kanssa voi vahvistaa opiskelijoiden ammatillisia verkostoja ja osaamista. Korkeakoulujen tulisi painottaa suomen oppimisen merkitystä jo opintojen alussa, jotta opiskelijat ymmärtävät kielen tärkeyden työllistymisessä ja suomalaisen työelämän tuntemuksessa. Voidaan katsoa, että ensimmäinen työkokemus Suomessa on usein ratkaiseva. Työnantajat voisivat madaltaa kynnystä palkata suomea vielä opettelevia työntekijöitä, sillä kielitaito karttuu käytännön kokemusten kautta. Näiden toimien avulla voidaan merkittävästi helpottaa maahanmuuttajien siirtymää koulutusta vastaaviin tehtäviin ja vahvistaa heidän asemaansa suomalaisessa työelämässä.

Kyselyssä kävi myös ilmi vastaajien halukkuus opiskella ruotsin kieltä, ja osa Länsi-Suomen ruotsinkielisille alueille kotoutuneista maahanmuuttajista kokee erityistä tarvetta vahvistaa ruotsin kielen osaamistaan osallistuakseen paikalliseen työelämään.

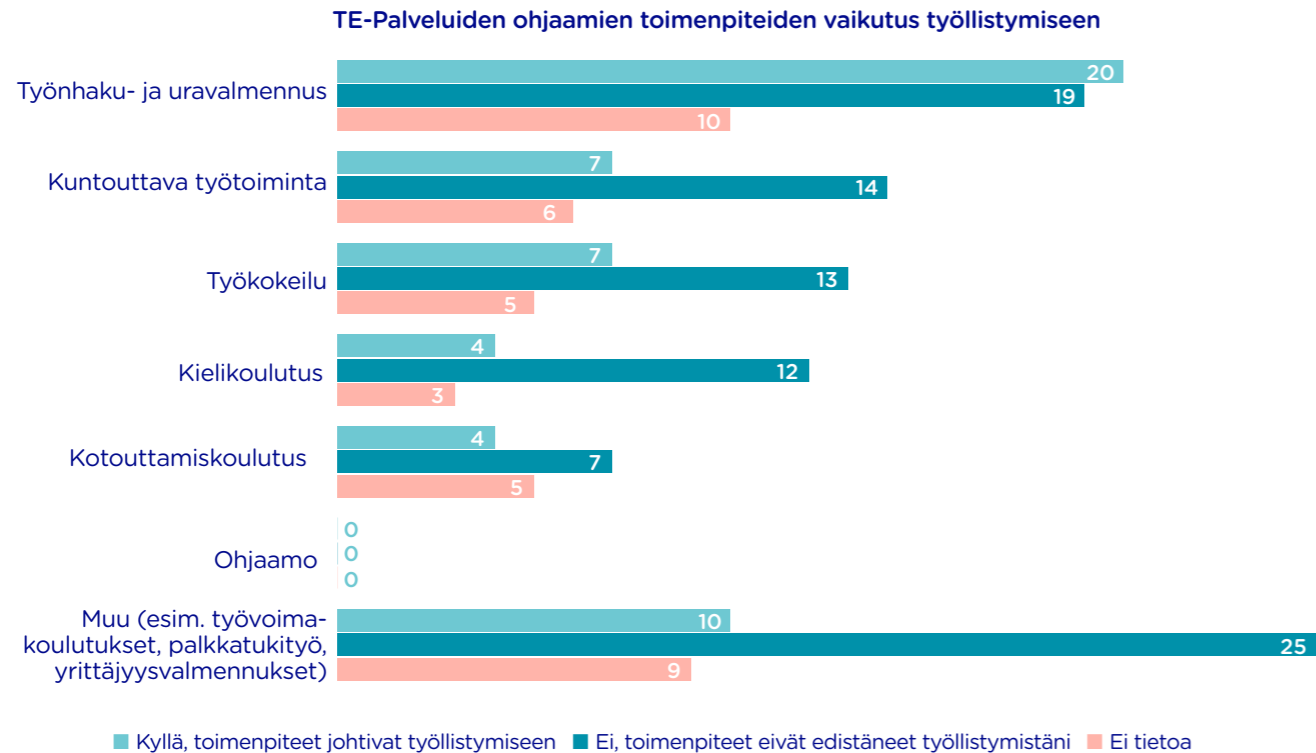

Tarve ruotsin kielikoulutukselle kansalaisuuksittain

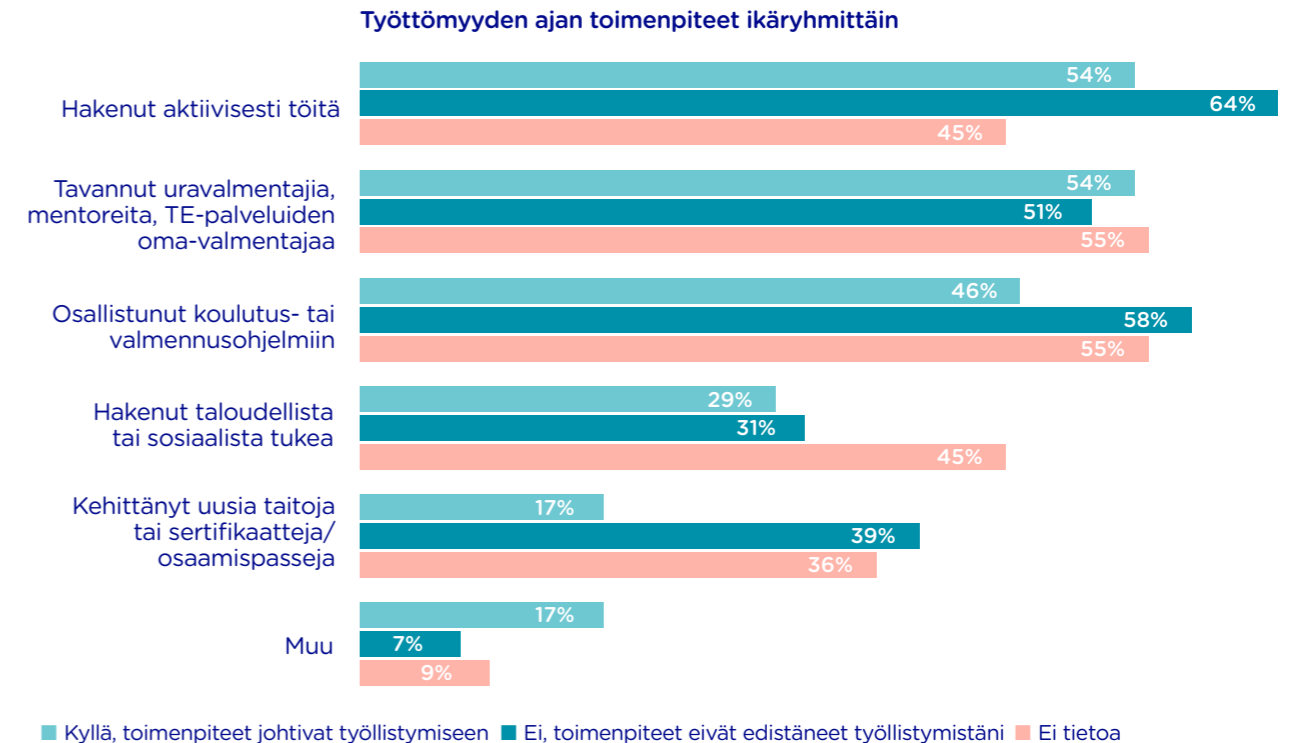
Heikko ruotsin kielen taito haittaa erityisesti ukrainalaisten maahanmuuttajien työllistymistä, mikäli he ovat valinneet asettautua vahvasti ruotsinkieliselle Pohjanmaan rannikkoseudulle. Kysely osoitti tarpeen tehokkaalle kieliopetukselle, sillä keskeisiä haasteita ovat riittämätön koulutus, korkeat kielivaatimukset työmarkkinoilla sekä kielitaidon hidas kehittyminen ilman jatkuvaa harjoittelua. Maahanmuuttajien motivaatio ruotsin opiskeluun tarjoaa pohjan kehittää ratkaisuja, kuten työelämälähtöistä opetusta, matalan kynnyksen työpaikkoja kielen oppimiseen työn ohessa sekä verkostoitumisen tukemista ruotsinkielisissä yhteisöissä. Näillä toimilla voidaan parantaa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä ja integroitua paikalliseen yhteiskuntaan.

Työllistymistä edistäviin palveluihin ohjautuminen

Työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin oli vastaajista ohjautunut eniten työnhaku- ja uravalmennuksiin. Kuntouttava työtoiminta nousi odotetusti vastauksissa esiin, koska kyselyä täytettiin kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien asiakkaiden kanssa. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalipalvelu, jota Pohjanmaan hyvinvointialue ostaa ostopalveluna eri toimijoilta tai järjestää itse.

Kieli- ja kotouttamiskoulutuksiin osallistuminen oli vähäisempää, joka saattaa selittyä sillä, että osa kyselyyn vastanneista jonottaa tälläkin hetkellä alkaviin kielikoulutuksiin. Suurin osa (38 %) vastanneista oli ollut työttömänä yli 2 vuotta, joten työllistymistä edistävät palvelut keskittyivät siitäkkin syystä kuntouttavaan työtoimintaan sekä työnhaku- ja uravalmennuksiin. Myös lyhyemmän aikaa työttömänä olleet olivat osallistuneet erilaisiin valmennuksiin.

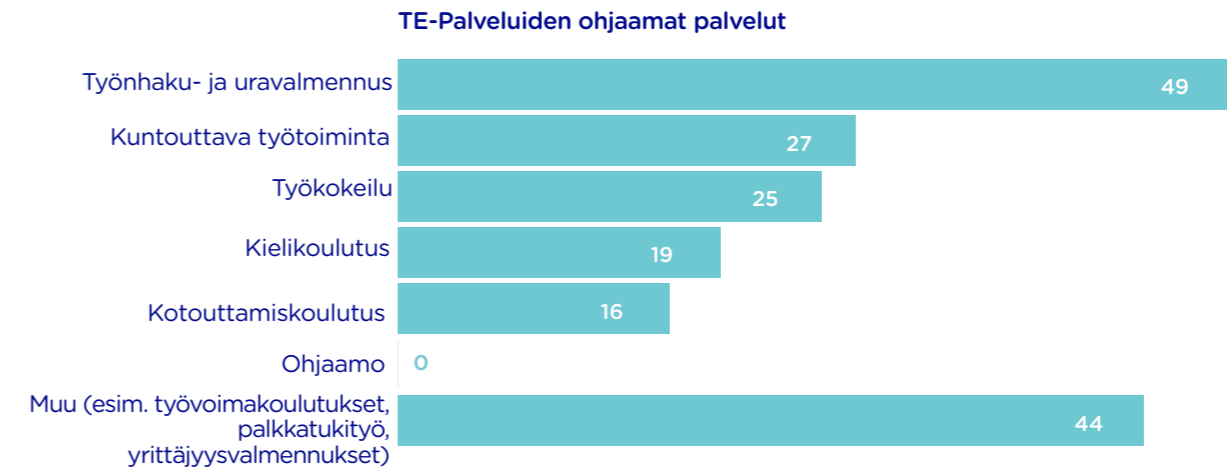

Työttömyyden ajan toimenpiteitä koskevilla kysymyksillä pyrittiin kartoittamaan, mitä toimenpiteitä työttömät eri ikäryhmissä (18-29, 30-54 ja yli 55-vuotiaat) ovat tehneet työttömyyden aikana. Tarkasteltaessa tuloksia, voidaan päähuomioina havaita, että pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisesti (Pohjoismainen työvoimapalvelumalli - Työ- ja elinkeinoministeriö) on aktiivisesti haettu työpaikkoja ja se on yleisin toimenpide kaikissa ikäryhmissä, joskin vanhemmissa ikäryhmissä se on hieman alhaisempi (55+ -ikäryhmä). Tämä saattaa selittyä nuorempien ikäryhmien aktiivisempaan digitaalisten työkalujen käyttöön työnhaussa. Kaikissa ikäryhmissä olevat työnhakijat ovat tavanneet ammatinvalinta- tai uraohjaajan sekä TE-palveluiden asiantuntijoita ja näin ollen hyödyntäneet näitä palveluita.

Vertailtaessa eri ikäryhmien osallistumista erilaisiin koulutuksiin, valmennuksiin, uusien taitojen kehittämiseen, 30-54-vuotiaat erottuvat tässä ryhmässä selvästi aktiivisimpina. Tämä viittaa siihen, että keski-ikäiset kokevat tarpeelliseksi kehittää taitojaan työmarkkinoiden tarpeisiin. Keskimäinen ikäryhmä (30-54) painottaa taitojen kehittämistä, kun taas alle 29-vuotiaat osallistuvat kaikkein vähiten osaamisen kehittämiseen tähtääviin aktivointitoimenpiteisiin.

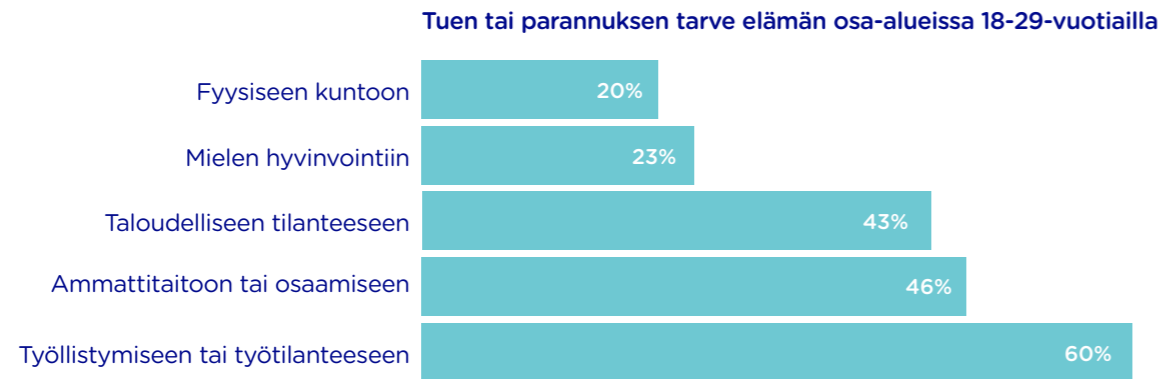
Kyselyn tulokset osoittavat, että yksikään alle 29-vuotias vastaaja ei ollut saanut ohjausta Ohjaamo-palveluihin. Tämä havainto on merkittävä, sillä Ohjaamo on nimenomaisesti nuorille suunnattu matalan kynnyksen monialainen palvelu, joka tarjoaa tukea muun muassa työllistymiseen ja koulutukseen. Ohjaamo-toiminta on osa TE-palveluiden omaa palvelutuotantoa, minkä vuoksi sen hyödyntäminen nuorten ohjauksessa olisi perusteltua ja tärkeää. Kyselyyn vastanneista asiakkaista 27 % kuului alle 29-vuotiaiden ikäryhmään, eli merkittävä osa nuorista jää näiden palveluiden ulkopuolelle. Tulokset viittaavat selvästi tarpeeseen kehittää systemaattisempia ohjausmalleja, joilla varmistetaan nuorten, erityisesti alle 29-vuotiaiden, ohjautuminen matalan

kynnyksen palveluihin jo varhaisessa vaiheessa. Näiden palveluiden kautta nuoret voidaan tarvittaessa ohjata tarkoituksenmukaisten tukipalveluiden piiriin, jotka vastaavat heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa ja vahvistavat heidän mahdollisuuksiaan integroitua koulutukseen ja työelämään.

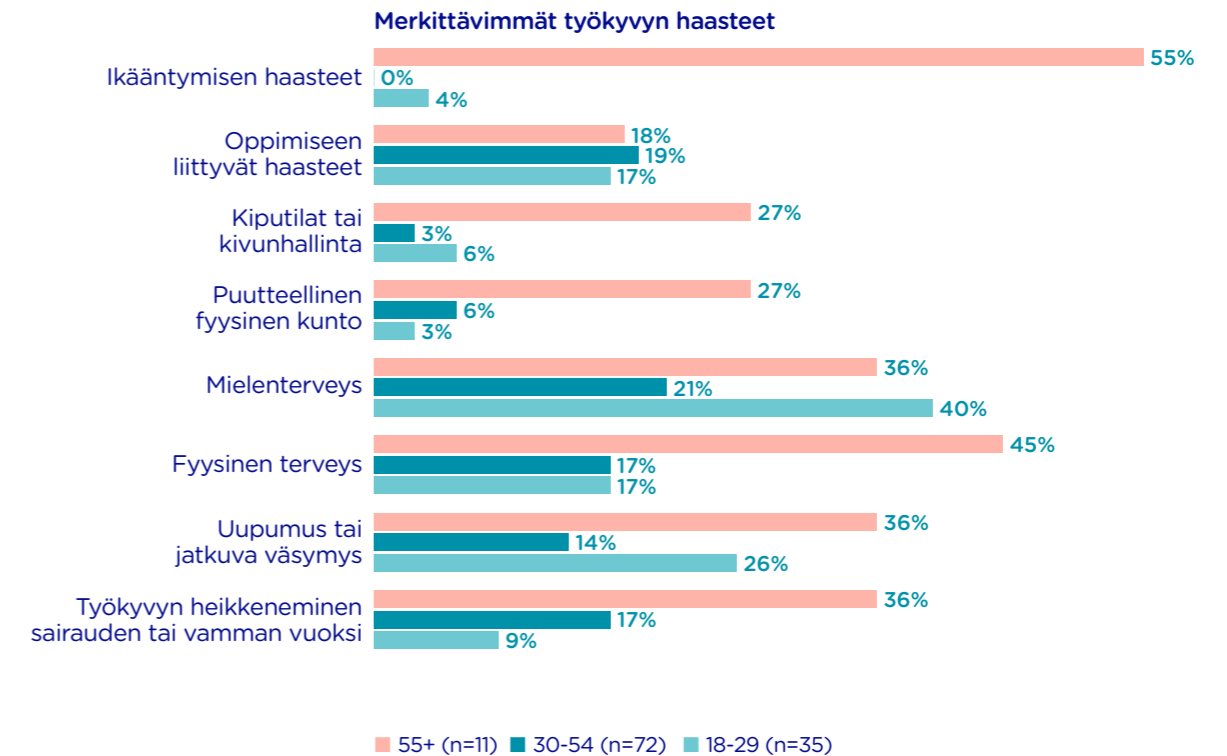

Kyselyssä kartoitettiin myös niitä elämän osa-alueita, joihin vastaajat toivoivat parannusta tai tukea. Nuorten, 18-29-vuotiaiden, vastauksissa nousivat esiin erityisesti arjen hyvinvointiin, taloudelliseen tilanteeseen sekä osaamiseen ja työllistymiseen liittyvät tarpeet. Nämä osa-alueet kuuluvat keskeisesti Ohjaamo-palveluiden ydinneuvontaan, jonka tavoitteena on tarjota matalan kynnyksen tukea nuorten arjen hallintaan, taloudelliseen

vakauteen ja työmarkkinoille kiinnittymiseen. Tulokset osoittavat, että nuoret tarvitsevat monipuolista tukea, joka kattaa työelämävalmiuksien kehittämisen, taloudellisen hyvinvoinnin vahvistamisen sekä arjen hyvinvoinnin tukemisen. Ohjaamo-palveluiden tarjoamat monialaiset ratkaisut voivat osaltaan vastata näihin haasteisiin, edistäen nuorten hyvinvointia ja heidän mahdollisuuksiaan kiinnittyä opintoihin, työelämään ja yhteiskuntaan.

Työkykyyn liittyvät haasteet

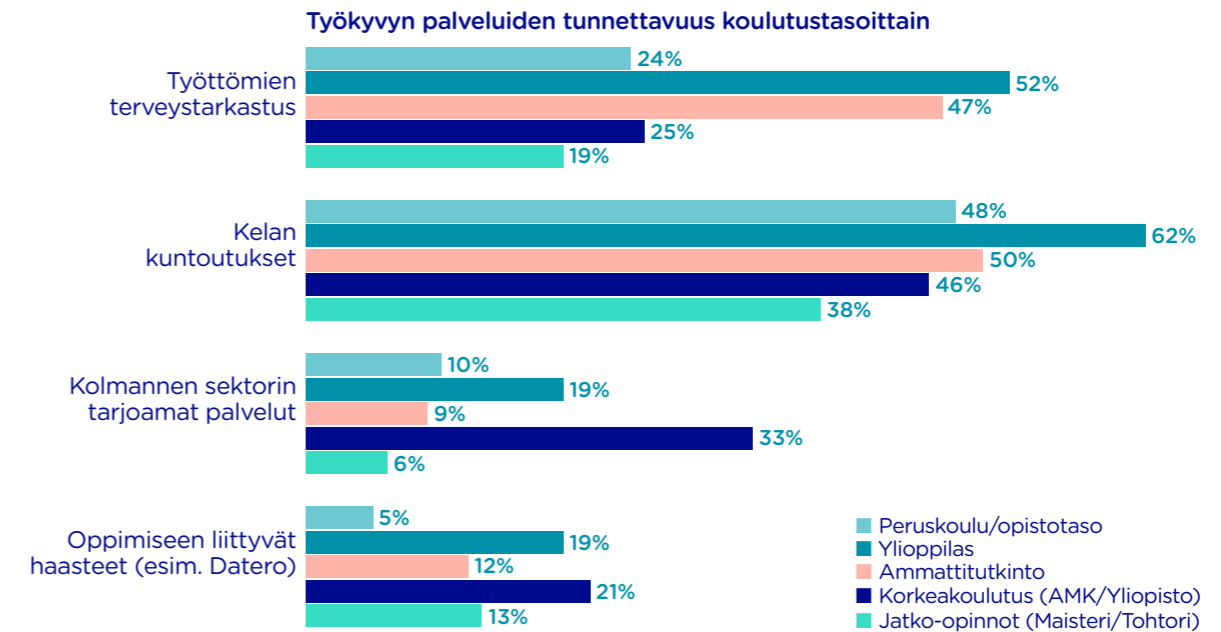

Työttömien työkyvyn merkittävimmät haasteet aiempien tutkimuksien perusteella liittyvät mielen terveyteen koskeviin seikkoihin (mm. [Työpoliittinen aikakauskirja 2024:4](#), Työelämä ja mielenterveys | Työterveyslaitos). Myös tässä kyselyssä nousi esiin erityisesti ikääntyneiden vastaajien kohdalla merkittävimmäksi työkykyyn vaikuttavaksi haasteeksi mielenterveysongelmat, kuten uupumus ja väsymys, jotka usein lisääntyvät työttömyyden pitkittyessä. Lisäksi pitkäaikaistyöttömyys heikentää itsetuntoa ja passivoi, mikä vaikeuttaa työhön palaamista. Monilla työttömillä voi olla myös hoitamattomia terveysongelmia, kuten kroonisia sairauksia tai fyysisiä vammoja, jotka rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan ottaa vastaan kokopäiväistä tai raskasta työtä. Työmarkkinoiden vaatimusten nopea muuttuminen tuo haasteita erityisesti niille, joiden osaaminen on vanhentunutta tai ei vastaa nykyisiä tarpeita. Maahanmuuttajilla työkykyyn vaikuttavat lisäksi kielelliset ja kulttuuriset haasteet. Puutteellinen kielitaito ja suomalaisen työelämän käytäntöjen tuntemattomuus voivat vaikeuttaa työnhakua ja työssä pärjäämistä.

Työkyvyn tukemiseen ja parantamiseen lisäämiseen tarvitaan matalan kynnyksen työkokeiluja, työelämälähtöisiä koulutuksia ja yksilöllistä työnhakuvalmennusta. Lisäksi mielenterveys- ja terveyspalvelujen saavutettavuutta tulisi parantaa, jotta fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia voidaan vahvistaa. Pitkäaikaistyöttömille tarkoitettua ohjausta lakisääteiseen työttömien terveystarkastukseen ([Työttömän terveystarkastus voi auttaa työllistymisessä](#)) tulisi tehostaa palvelujärjestelmässä. Tarkastus sisältää terveydentilan arvioinnin, tarvittavat tutkimukset ja jatkohoitoon ohjauksen. Palvelu järjestetään hyvinvointialueiden toimesta.

Myös kolmas sektori tukee työttömiä työnhakijoita tarjoamalla työnhakuvalmennusta, koulutuksia ja työpajoja, joissa voi kehittää työelämävalmiuksia ja hankkia uusia taitoja. Harjoittelu- ja työkokeilupaiikat kolmannella sektorilla tarjoavat työnhakijalle mahdollisuuden kartuttaa

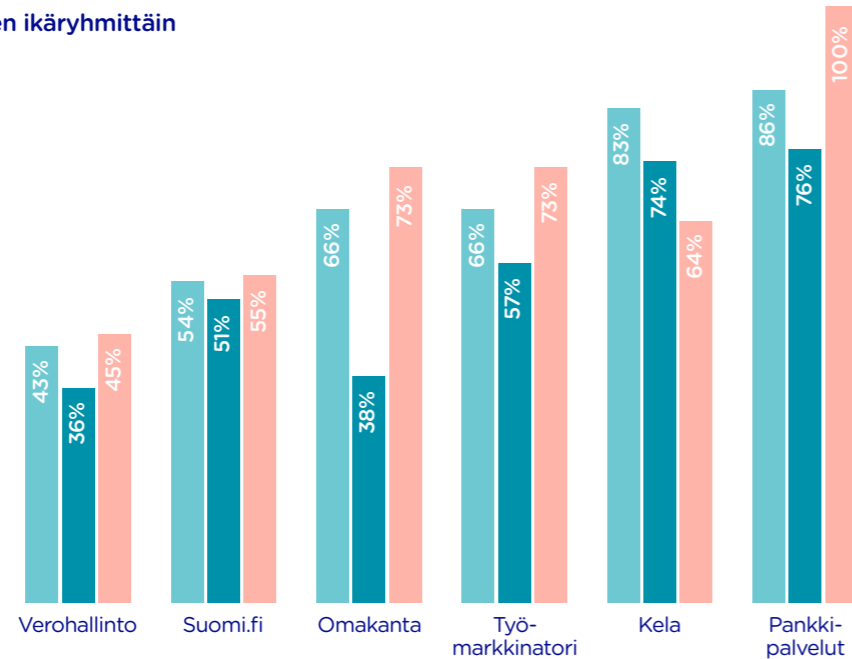
työkokemusta sekä vahvistaa itseluottamusta. Järjestöt tarjoavat yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja ja vertaistukiryhmiä, jotka voivat lievittää työttömyyden aiheuttamaa yksinäisyyttä ja stressiä. Maahanmuuttajille suunnatut palvelut, kuten kielikoulutus ja mentorointi, auttavat kotoutumisessa ja suomalaisen työelämän tuntemuksessa. Maahanmuuttajien kohdalla kielellisten ja kulttuuristen esteiden ylittämistä voidaan tukea tarjoamalla suomen tai ruotsin kielikoulutusta yhdistettynä käytännön työharjoitteluun. Verkostoitumismahdollisuuksia ja vertaistukea lisäämällä voidaan auttaa työttömiä rakentamaan yhteyksiä työelämään ja parantamaan työllistymismahdollisuuksia.

Digiosaaminen

Digiosaaminen ikäryhmittäin

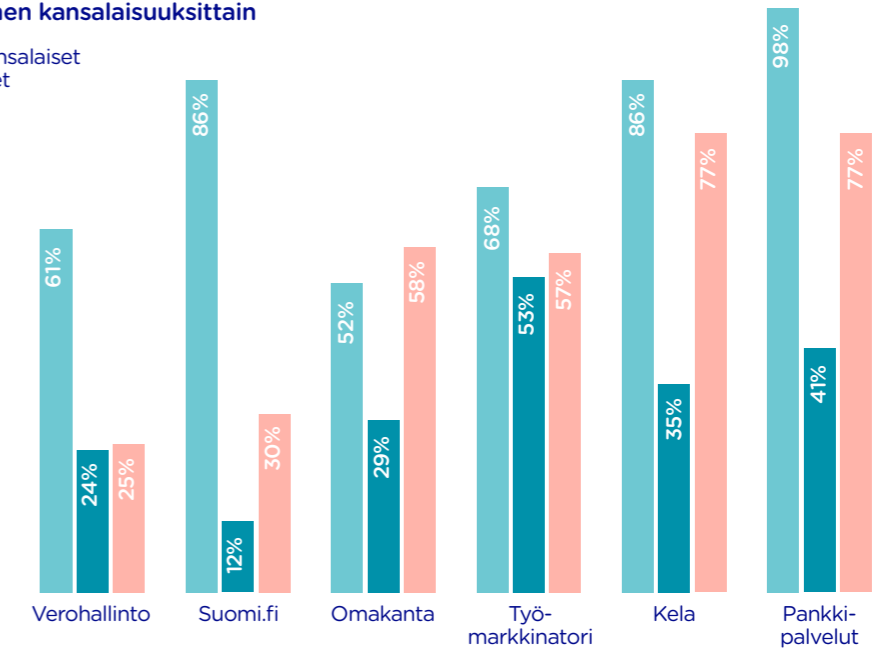
18-29
30-54
55+

Digiosaaminen oli hieman yllättäenkin hallussa suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista. Viranomaispalvelut olivat tuttuja ja pankkipalveluiden käyttö oli hyvin hallussa. Avoimissa vastauksissa saimme muutamia kommentteja verkkopankkitunnusten puuttumisesta, mutta yleisesti ottaen digiosaaminen oli vastanneiden keskuudessa hyvällä tasolla. Kansalaisuuksia vertailtaessa huomaa, että ukrainalaistaustaisilla digiosaaminen oli hieman matalampaa. Tämä voi selittyä sillä, että vastaavia sähköisiä viranomaispalveluita, joita Suomessa käytetään, ei ole käytössä Ukrainassa. Tämän takia

Digiosaaminen kansalaisuuksittain

Suomen kansalaiset
Ukrainalaiset
Muut

sähköisten viranomaispalveluiden käyttäminen ja niiden sisällön oppiminen voi olla haasteellisempaa. Pankkipalveluiden vähäinen tunnettavuus ukrainalaisten keskuudessa voi myös johtua siitä, että kaikilla ei ole verkkopankkitunnusten käyttömahdollisuutta. Muidenkin kansalaisuuksien edustajien digiosaamisessa täytyy ottaa huomioon sama, kuin ukrainalaisten kohdalla. Suomalainen viranomaispalvelu on pääsääntöisesti digipainotteista ja sähköistä, joka on todennäköisesti hyvin erilaista kuin omassa kotimaassa. Tällöin niiden käyttöön ottaminen saattaa olla haasteellista.

Avoimet vastaukset

Kyselyssä oli mahdollista vastata avoimiin kysymyksiin muutamassa eri kohdassa, joista eniten avoimia vastauksia saimme kyselyn lopussa olleeseen avoimeen palautteeseen. Avointa palautetta antoi 39 % vastaajista, osaamisen kehittämiseen ja työkyvyn haasteisiin antoi avointa palautetta 18 % vastaajista. Tämä indikoi sitä, että osa vastaajista koki kyselyn merkitykselliseksi. Avointen vastauksien määrä ja niiden laajuus oli positiivinen yllätys, sillä avoimen palautteen jättäminen oli vastaajille vapaaehtoista. Vastauksia saatiin hyvin monikielisesti, sillä kommentteja saimme suomeksi, englanniksi ja venäjäksi. Avoimissa vastauksissa korostui monen vastauksen osalta kielitaito, sen puute ja vaikeudet päästä suomalaisen työelämään sitä oppimaan. Vastauksista nousi esiin myös se, että moni vastaaja kokee olevansa valmis tekemään mitä tahansa työtä, jotta pääsisi oppimaan lisää suomen kieltä ja saisi jalkaa oveen väliin työelämään. Osa avoimiin kysymyksiin vastanneista oli sitä mieltä, että englannin kieli tulisi olla enemmän hyväksytty työkieli myös suomalaisessa työkuulttuurissa. Kielimuuri koettiin yleisesti ottaen haasteelliseksi työllistymisen kannalta.

”

I am willing to do any kind of job in here Finland and hope to improve my skills and knowledge by doing a vocational training and improving my language skills.

For now, I am eager to learn the Finnish language and I am patiently waiting for my slot in the TE service. But, at the same time I am also applying for part time jobs while waiting for my language.

I really need to study the language so that I can communicate well not only in workplace but with the Finnish people.

Kielitaidon lisäksi avoimista vastauksista nousi esiin tarve saada lisää tietoa avoimista työpaikoista ja kielikoulutusten pitkät jonot. Iso osa vastanneista haki tällä hetkellä töitä avoimilta työmarkkinoilta ja jonotti paikkaa kielikoulutukseen. Matalan kynnyksen kielitaitoa vahvistavia palveluita toivottiin myös avoimissa kysymyksissä, sillä jonot kielikoulutuksiin saattavat venyä pitkiksi. Työpaikkojen hakeminen ja lisätieto avoimista työpaikoista nousi vastauksissa esiin. Osa vastanneista koki, että tietoa avoimista työpaikoista ja niiden hakuprosesseista ei ole tarpeeksi tarjolla. Tämä voi indikoida myös sitä, että vastaajilta puuttuvat vahvat työllistävät verkostot, jotka edesauttavat piilotyöpaikkojen ja hiljaisessa haussa olevien paikkojen löytymistä. Verkostojen luominen on nykypäivänä työnhaussa ja työllistymisessä erittäin tärkeää, sillä monet työpaikat eivät välttämättä tule julkiseen hakuun. Toisaalta työtä hakeneet kertoivat, etteivät ole saaneet vastauksia paikoista, joita ovat hakeneet.

”

I would really like help with learning Finnish, such as additional Finnish language courses, because the courses we receive from the Migri center are not professional and are only 4 hours a week.

It's just the language barrier. I would appreciate, if I could be trained in the Finnish language course.

Limited opportunities to provide courses for learning Finnish, as this reduces the chances of finding a job. Lack of information about integration courses. No information on where to look for a job (websites, materials) or leave a resume for vacancies.

I have applied for different jobs but couldn't get the jobs up to now due to language barriers. Please give me language class anyhow for my survival.

Kielitaidon ja avoimien työpaikkojen lisäksi avoimissa vastauksissa nousi esiin yleisesti ottaen työllistymisen haasteet. Työkykyyn liittyvistä haasteista esiin nostettiin avoimissa vastauksissa oma jaksaminen, ADHD:n luomat vaikeudet työelämässä sekä työn tekemisen vaativuus nykypäivänä. Osa vastanneista kokee nykypäivän työelämän olevan raskasta ja liian kuormittavaa, jonka takia oma jaksaminen kärsii työelämässä liikaa. Tämän lisäksi avoimissa vastauksissa toivottiin työpaikan löytymistä, vaikka aiempaa työkokemusta ei olisikaan vielä ehtinyt kovin paljon kertyä.

”

Erityisherkkänä olisi kiva, jos saisi minunlaiselle henkilölle kohdistettua apua työllistymiseen. Tärkeintä on erityisherälle mielestäni löytää oikeanlainen työympäristö ja työtehtävät, jotka eivät kuormita liikaa hälinän aiheuttamalla stimulaatiolla, työtehtävän vaatimuksilla, tai jatkuvalla ihmiskontaktilla, mutta silti tarjoavat itselle sopivaa tarkoituksellisuutta, ettei työ tunnu liian pinnalliselta.

Olisi vain kiva päästä työelämään. Tuntuu että yritykset eivät ota töihin, kun ei ole aiempaa työkokemusta mistään paitsi koulusta.

Työnhakijoista etsitään vikaa, mutta ei ymmärretä, että suurin vika on työpaikoissa. Työnjohto on vaativaa hommaa ja se on erittäin huonossa kunnossa monessa työpaikassa. Haluan suomalaisen yhteiskuntaan ihmisille sopivia töitä, jossa työtehtävät on suunniteltu ihmiselle sopivaksi. Esim. tauot, työajat, sosiaalililat, työn riittävä vaihtelevuus.

6. TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN JA JATKOTOIMET

Kyselystä saatuja tietoja hyödynnetään yhtenä työkaluna hankkeessa suunniteltavissa pilotoinneissa. Palveluja suunnitellaan erityisesti yhteistyössä Pohjanmaan työllisyysalueen sekä kunnan kotouttamispalvelujen kanssa. Kyselystä esiin nousseet tarpeet näkyvät erityisesti maahanmuuttajataustaisten kielikoulutuksissa ja matalan kynnyksen ohjaus- ja valmennuspalveluissa. Jonot kielikoulutuksiin ovat pitkiä, jolloin tarvitaan esimerkiksi yksilö- tai ryhmäohjausta työnhakuun ja työllistymiseen liittyvissä teemoissa. Kyselyn ja kotopalveluiden kanssa tehtävän yhteistyön perusteella hankkeessa pilotoidaan maahanmuuttajille kohdistettua valmennusta, koska kielitaitoa ja työelämän osaamista tulee kehittää. Lakimuutosten myötä on tulevaisuudessa tärkeää panostaa entistä enemmän työelämään poluttaviin palveluihin, joita myös tämänkaltainen valmennus voi tarjota. Tämän lisäksi hankkeessa pilotoidaan erilaisten korttikoulutusten järjestämistä, uusien toimintamallien sekä palvelupolkujen kehittämistä. Kyselyä voivat myös yhteistyöverkostoon ja sidosryhmiin kuuluvat toimijat käyttää omien kehittämistoimenpiteiden työkaluna.

Hankkeessa suunnitellaan pilottien järjestäminen siten, että hankkeen päättymisen jälkeen ne vakiintuvat jo olemassa oleviin palvelurakenteisiin. Hyvien käytänteiden jatkaminen on tärkeää hankkeen jälkeen, jonka takia myös uudet palvelut kehitetään sillä näkökulmalla, että ne jäisivät

elämään myös hankkeen loppumisen jälkeen. Hankkeessa kehitetään myös osatoteuttajien kesken palveluohjaukseen liittyviä malleja, jossa kyselystä saatuja tuloksia voidaan hyödyntää.

Kyselyn tulokset jaetaan sähköisessä muodossa yhteistyöverkostolle ja sidosryhmille, kuten SILTA-Café -verkostolle, Pohjanmaan työllisyysalueelle sekä hankkeen muille kumppaneille, kuten eri koulutusorganisaatioille ja elinkeinoelämän toimijoille. Tulokset tarjoavat tietoa palveluiden toimivuudesta ja asiakaslähtöisistä tarpeista, ja niitä voidaan hyödyntää yhteistyöverkostossa palveluiden kehittämisessä ja uusien toimintamallien pilotoinnissa. Kyselyn tulokset esitetään koottuna ja anonymisoituna, jotta yksittäisten vastaajien tietosuoja ja anonymiteetti säilyvät. Tiedon jakaminen mahdollistaa sidosryhmien välisen tiiviin yhteistyön, tukee palveluiden kohdentamista entistä tarkemmin asiakkaiden tarpeisiin ja edistää alueen työllisyyspalveluiden vaikuttavuutta. Yhteistyöverkoston ja sidosryhmien aktiivinen osallistuminen varmistaa, että kehitystyö on monipuolista ja vastaa alueen työllistymishaasteisiin. Kyselyn tulokset ovat avoimesti kaikkien luettavissa osoitteessa www.vaasa.fi/silta.

LIITTEET:

- Mallikyselylomakkeet

**SILTA
BRON**

silta-bron@vaasa.fi

vaasa.fi/silta

SILTA BRON

SILTA-Työllisyyden yhdyssilta Pohjanmaa -
BRON-Sysselsättningens kontaktbro i Österbotten